

Föreningen

SVENSKA ÖSTERBOTTNINGAR I STOCKHOLM

E-post: info@osterbotten.nu

Nummer 2 2004

Postgiro: 71 55 16-1

Blandade Funderingar

Milas kolumn

Sommaren 2000 drogs jag in i ett samtal om Stockholm. Det var några österbottniska kvinnor i 50+ åldern som pratade om sina barn. Ett barn efter det andra hade flyttat, eller skulle flytta till Stockholm. Den ena av kvinnorna vände sig mot mig och sa "du ska väl snart flytta till Stockholm, du också, som alla andra". "Nej, jag ska aldrig flytta till Stockholm", var mitt bestämda svar. Så här i efterhand kan man konstatera att jag hade totalt fel. Men vid tidpunkten för frågan var jag övertygad om att jag aldrig skulle flytta vare sig till Stockholm eller Sverige. Ett halvt år efter frågan fann jag mig på T-centralen med en kappsäck och en ryggsäck med saker. Jag hade flyttat till Stockholm. Jag hade fått jobb, ett sexmånaders vikariat, som jag tyckte var så pass intressant att jag valde att flytta hit. Ett sexmånaders vikariat betydde för mig att jag skulle bo i Stockholm i sex månader, sen skulle jag flytta från Sverige. Vart? Ingen aning, Finland eller något annat land.

Sexmånaders vikariatet tog slut. Istället för att flytta hittade jag ett annat jobb. Den här gången blev det ett fast jobb. Så jag blev kvar. Jag vet egentligen inte varför jag var så stenhårt

emot att flytta till Sverige. Jag har funderat en del på det, men kommer inte fram till något bra svar. Fortfarande finns känslan kvar av att jag bor tillfälligt i Stockholm. Jag bor bland andra människors möbler, jag har knappt några personliga saker i lägenheten jag bor i. Om jag ska flytta någon annanstans? Vet inte. Det återstår att se. Just nu funderar jag inte så mycket på det.

Det jag däremot funderar en hel del på är det kommande EU-valet. Den 13 juni går 338 miljoner människor i 25 EU-länder till val. Det är en hisnande tanke. Att hela 338 miljoner människor ska göra ett val som påverkar vår framtid. Valet i juni är historiskt. Av de 25 länderna som nu röstar kommer 10 från andra sidan järnridån som delade Europa i två delar under en lång tid.

Förutom ett historiskt val är det ett viktigt val. Resultatet i det här valet kommer att visa åt vilket håll den europeiska utvecklingen kommer att gå. För oss som enskilda människor är valet viktigt eftersom upp till 60 procent av kommunernas och landstingens verksamhet berörs av det som sker i EU. Det gör att jag har ett intresse av vilka de 732 personerna som väljs in i Europaparlamentet är.

Jag fick ett brev från den svenska valmyndigheten för en tid

sedan. I brevet stod det att jag, i egenskap av medborgare i ett annat EU-land och bosatt i Sverige, har möjlighet att rösta i det svenska valet, dvs på en svensk kandidat. Så fick jag plötsligt ett annat val att ta ställning till. I vilket land ska jag rösta? Ska jag rösta i Finland, där jag är medborgare? Eller ska jag rösta i Sverige, där jag bor? Jag har inte bestämt mig än. Länsstyrelsen måste ha mitt svar senast 14 maj. Jag har alltså några dagar till på mig. Vilket land det än blir så kommer jag att lägga min röst på en person som vet vad han/hon vill med EU och det europeiska samarbetet, som har en vision och en idé. Den 13 juni är valdag i Sverige. Väljer du att rösta på en kandidat i Finland ska du gå till ambassaden för förhandsröstning. Den sker 2-5 juni.

Vintern och hösten har varit lång. Min kalender har varit fullspäckad med arbete, arbetsresor, privata resor, föreningsliv, vänner och faktiskt några timmar reserverade för mig själv också. Det känns skönt att våren är på kommande. Dagarna har blivit längre och det har blivit varmare, åtminstone lite. Min kalender är fortfarande lika späckad, ingen skillnad där. Men det känns som att jag hinner med mera. Ja, förutom att tvätta fönstren, men det går säkert bra ändå.

PARUS ATER ÅTER PÅ TILJORNA

En kvinna med ett eget museum i Svenskfinland! En lärarpionjär och föregångare som skrev under pseudonymen Parus Ater. Hennes namn var Adèle Weman. I dopet Adelaide Wilhelmina W e m a n född den 7 oktober 1844 i Valkeala, död den 10 september 1936 i Kimito. Hon avled i sitt hem i Villa Sagalund efter drygt femtio år som lärare och efter lång tid som pensionär och författare. Enligt Adèle Wemans testamente inreddes hennes hem till museum.

Adèle Weman var lärare, folkbildare och författare. På 1870-talet började hon använda författarnamnet PARUS ATER. Hon utvecklade då ett livligt skrivande som bygdekorespondent, vilket blev en del av hennes nattliga produktion invid oljelampan.

Berömmelse nådde Parus Ater då hon var 70 år. Hon uppmanades skriva ett folklustspel då scenen vid Svenska teatern i Helsingfors skulle göras om från rikssvensk till finlandssvensk. Hennes forna elev i folkskolan, Amos Anderson, och den konstnärlige ledaren vid Svenska teatern,

Nicken Rönngren, uppmuntrade och stödde henne i pjäsförfattandet. Herrarna lotsade Parus Ater genom hennes svärmod och Läsförhörskalaset såg dagens ljus..

Pjäsen gavs 28 gånger under vintern 1914 och blev en succé. Det slås bryggor mellan år 1914 och våra dagar. Regissören Stig Törnroos-Wickberg berättar att skådespelaren Nanny Westerlund vid premiären medverkade i Parus Aters pjäs Läsförhörskalaset. Regissören berättar att Nanny Westerlund senare blev mor till Den Första Pippi Långstrump på en rikssvensk teaterscen. Pippi var finländare och hette Wiveka Serlachius. Hon gästspelade senare med Pippi Långstrump vid Svenska teatern i Helsingfors. I denna föreställning spelade Stig Törnroos-Wickberg Pippis pappa.

Teaterföreningen Grannfolket förstår att uppskatta veteranen Stig Törnroos-Wickberg inom bland annat skådespeleri, dramturgi och regi då han nu skriker till verket med Parus Ater / Adèle Weman i centrum. Birgitta Åmossa finslipar manuskriptet och pjäsen bär namnet INVID OLJELAMPAN, ett spel om Adèle Wemans liv och gärning. Uppremiär planeras till senhösten. *Birgitta Åmossa*

En innehållsrik kväll på SVT

-kulisser, information och en Jakobstadsbo

Den 14 april träffas drygt 20 österbottningar i SVT: s entré för att träffa programdirektör, vice VD och – inte minst – Jakobstadsbon Leif Jakobsson. Han utgör, tillsammans med VD: n Christina Jutterström, SVT: s verkställande ledning.

Leif har lång erfarenhet av TV-produktion, både på YLE och på SVT. På 1980-talet byggde han upp en TV-produktionsenhet i Vasa för Rundradion. Han kom till Sverige -93 för att bli kulturchef på SVT1. Under denna period spelades alla Sibelius symfonier in för TV, vilket han är stolt över. Inte ens i Finland finns en sådan samling! 1997 lämnade han SVT för att dra igång YLE: s svenska kanal, FST, som visas digitalt i Finland. Därefter erbjöds han att bli programdirektör på SVT, vilket han varit sedan 1 januari, 2002.

Med sin finlandssvenska dialekt berättar Leif att han sedan tvåårsåldern spenderat somrarna i Kantlax, Munsala. Hur har det påverkat honom? Han menar att kusten ger utblick och att tillvaron i periferin ger nyfikenhet. Utblickande och nyfikenhet har varit hans drivkrafter, vilket idag speglas i SVT: s produktion. Leif har inte upplevt att någon betraktat honom som främmande i det svenska Tv-huset, men visst noteras det att han talar lite annorlunda.

Enligt Leif sysslar SVT med att skapa innehåll: ”Mer pengar till program, mer program för pengarna!”. Åren som programdirektör på SVT har varit intensiva. Det är ett stort företag som är väldigt påpassat av alla medier.

Sällan får väl något så omfattande publicitet som *Melodifestivalen* och *Robinson* – både om programmen och om företeelserna som fenomen. Med en blick på vår grupp uppskattar Leif att vi ser ca 2 h på TV varje dag. Nästan tre miljoner tittar på Text-TV varje dag, främst för att letar nyheter, sport, TV-program och matrecept. Mycket arbete är på gång, bl.a. är hemsidan Svt.se omfattande och det blir allt vanligare med direktsändningar över Internet. I många vardagsrum diskuteras nog hur mycket eller lite sport som egentligen visas på TV. Vi får idag veta att sporten utgör ca 9 % av SVT: s sändningar. I år kan vi dock vänta oss mer eftersom intresset för OS är stort. Överlag används en ganska stor andel av SVT: s budget för att köpa in rättigheter till olika sportevenemang.

Efter att ha pratat med Leif går vi på rundtur med Ursula Haegerström, företagsinformatör och chef för Publikservice. Studio 1 är 1060 kvm stor och belagd med 15 års åldersgräns vid sändningar p.g.a. den värme som mängden strålkastare alstrar. Taket myllrar! Vid vårt besök står *Efterlysts* kulisser på plats (konkurrenten TV3 har hyrt in sig) och *Insiders* kulisser syns i bakgrunden. Härifrån sändes tidigare *Melodifestivalen* och under senare år bl.a. *Så ska det låta*. Har du föresten undrat över om deltagarna får veta låtarna i förväg? Det får de inte – däremot anpassas urvalet till deltagarnas förmodade kunskaper. I en annan del av studion är *Kvinnor emellan* uppställt. Här finns bekväma sittplatser för

publiken och i programmet sänds enbart äkta läktarskratt! I korridoren utanför studiorna står rekvisitan till bl.a. *Sportspegeln* och *Barnkanalen*. Vi som var här ikväll fick också se kulisserna till årets julkalender....

Ursula åkte med SVT på årets Melodifestivalturné. Vi får veta att det krävdes åtta långträdare, med många rejäla ”raddare”, för att forsla den 40 ton tunga utrustning som hängde i taket och den fyra mil kabel som användes. Totalt var 200 personer inblandade i produktionen. Hon berättar också om produktionen av *Ronja Rövardotter*. Ursula marknadsförde filmen. Visste du att rumpnissarna har Astrid Lindgrens näsa? ”Tro inte att jag inte ser vad ni har gjort!”, var hennes kommentar. Det användes enorma kottar och en stor stövel för att få nissarna att se små ut? Det krävdes fyra personer till att slänga vintermössan över nissen. Det är ganska lätt att lura kameran – som för övrigt kostar omkring en miljon.

Efter drygt tre timmar på Sveriges Television AB känner vi oss nöjda. Vi kan känna oss trygga med Leif Jakobsson i spetsen för SVT: s innehåll och vi går hem för att titta på TV. Har du föresten betalt TV-licensen? Efter ett besök SVT tar nog de flesta sitt ansvar som TV-tittare i Sverige.

Jessica Storbjörk

FRIS Årsmöte

Detta år hade FRIS sitt årsmöte i Eskilstuna. Ett 30-tal delegater, FRIS styrelse samt de båda redaktörerna för Finlandssvensken var närvarande.

Mötet öppnades med ett anförande av förbundsordförande Jan Ekman. Han tog upp kritiken som har framförts både internt och i pressen, men konstaterade slutligen att i framtiden är det öppenhet och kommunikation som ska gälla i FRIS. Han tror också att FRIS behövs för medlemmarna, och att det är medlemmarna själva måste också vara mera aktiva och på det sättet göra FRIS bättre.

Föreningen Svenska Österbottningar i Stockholm vara representerade av Mila Eklund och Anette Sandberg. Många nya styrelsesmedlemmar blev invalda i FRIS styrelse; Anne Bäck från Vallentuna, Göran Backman från Eskilstuna, Berit Majer från Örebro, Ralf Lassfolk från Troshälla, Majlis Pellfolk från Uppsala och Jack Stenberg från Haninge. Till ny vice ordförande valdes Lilian Larnefeldt.

Övriga styrelsesmedlemmar som fortsätter på sina mandat är Kenneth Nordling, Stockholm, Carola Larnefeldt, Höganäs, Kay Granlund, Umeå.

En presentation av FRIS nya hemsida gjordes också på mötet. Hemsidan ska bli enklare och mera uppdaterad. Meningen är att alla medlemsföreningar ska kunna hämta snabbt information från hemsidan, och också lägga ut information om tex någon händelse som händer just i sin egen förening. Hemsidans adress är www.fris.nu.

Inga motioner hade kommit till årets årsmöte. Dock blev det en hel del diskussion om Finlandssvensken, där vissa uttryckte sin åsikt om layout, innehåll osv. Redaktörerna som var på plats noterade åsikterna.

Årsmötet i Eskilstuna gick snabbt och det var inga större kontroversiella beslut som togs. Dock var årsmötet tvungen att utesluta Västerås-föreningen pga obetalda medlemsavgifter. Det nya verksamhetsåret kommer med sannolikhet präglas av mera öppenhet och kommunikation med FRIS förbundssekreterare Hanna Lindell i spetsen.

Gå ut och lär folket

Som finlandssvensk utomlands måste man ständigt vara beredd på att förklara vad man är för något. Många är de gånger som jag har kämpat med att berätta varför jag har svenska som modersmål trots att jag är finne. Varje gång jag får någon "olärd" att förstå vad finlandssvenska är känner jag mig nöjd. Jag brukar uppmana de som jag invigd i den finlandssvenska historien att "gå ut och lära folket" så att så många som möjligt får höra om oss. Jag känner mig som en missionär för mitt eget ursprung.

Jag tror att mitt liv skulle vara enklare om jag inte tillhörde en liten relativt okänd folkgrupp. Som minoritet kan man inte förutsätta att alla begriper vad sorts folkslag man är. Tyskar, briter, flamländsktalande belgare, katalaner eller skottar behöver sällan förklara hur de kom till, men som finlandssvensk kan vi inte förvänta oss att alla vet att vi faktiskt existerar.

När jag bodde i Stockholm var kommentaren jag kom att hata som allra mest "vad bra svenska du pratar".

Det var förmodligen menat som en komplimang, men det är svårt att uppfatta det på något annat sätt än en förolämpning. Jag fick också ofta höra att jag bryter på finska, vilket kunde göra mig både upprörd och frustrerad. Idag bor jag i Bryssel, men jag har fortfarande inte kommit ifrån problemet. Jag träffar svenskar som

tycker att jag talar bra svenska och jag träffar andra som tycker att det är imponerande att jag lärt mig svenska trots att jag är finne.

Jag blir alltid lika bestört över människors okunskap, men jag har insett att min egen kunskap om andra minoriteter är något begränsad också. Vad vet jag egentligen om till exempel de som pratar frisiska i Holland? Inte mycket, så jag borde inte klanka ner på andra som inte heller vet något om minoriteter, men det är bara så frustrerande att ständigt förklara sitt ursprung.

Jag har under den senaste tiden följt med debatten om studentskrivningarna i Finland. Jag har också diskuterat detta med mina internationella vänner och den vanligaste kommentaren är "men om ni bara är fem procent, varför ska då resten av befolkningen tvingas lära sig ert språk?"

Att säga att Finland är ett officiellt tvåspråkigt land brukar inte fungera som motargument, jag får bara höra hur byråkratiskt och bökiigt det måste vara med två språk. Delvis får jag ge dem rätt, men jag är ändå stolt och glad över Finlands tvåspråkighet, som är en rikedom istället för en börda. Synd att inte alla kan inse det.

*Annika Ahlskog
Österbottning bosatt i Bryssel*

ATT TÄNKA PÅ...

Vi i styrelsen vill gärna kommunicera och informera våra medlemmar så ofta som möjligt och så snabbt som möjligt. Vårt kära infobladd kommer ut ca 4 gånger per år, men mycket hinner hända mellan infobladderna. Då är det värt att vara med i vår service med snabb e-post för att ständigt vara uppdaterat på vad som händer på den österbottniska arenan i Stockholm.

Skicka in dina e-post uppgifter till så ordnar vi att också du nästa gång får snabb och aktuell information från vår förening. Redan i dag är det över 100 av våra medlemmar som utnyttjar denna service, men vi ser gärna att många flera vill utnyttja möjligheten till snabb information. Gå också in på www.osterbotten.nu för att se vad som just nu är aktuellt i vår förening.

REDAKTIONSROUTEN

Frågor och kommentarer ställs till ordförande:
Mila Eklund
C/O Lööf
Bjulevägen 4, bv.
122 41 Enskede

Medarbetare i detta nr:
Mila Eklund, Jessica Storbjörk, Annika Ahlskog, Carina Höijer-Wentjärvi, Birgitta Åmossa, Caroline Bertlin och Kenneth Nordling

Annonspriser:
1/2 sida 1500kr
1/4 sida 800kr

Manusstopp för nästa nummer:
ca: 2 juni

Ölprovning

Ett par dagar före påsk samlades ett gäng ölintresserade Österbottningar på Spendrups för att lära mera om öl. Johan Spendrup som är chefsbryggmästare på Spendrups guidade oss i öldjungeln.

Konsten att brygga öl är ca 6000 år och man tror att det var sumererna som levde i det land som idag heter Irak som var de första som började göra öl. Förmodligen gick det till på så vis att man av misstag glömde kvar bröd ute. Natten kom och med den regn. Det bakade brödet började jäsa och vätskan fick en inte helt oangenäm doft och smak.

Malt, humle, jäst och vatten är de råvaror som ingår om man som Spendrups brygger sin öl enligt de tyska renhetslagarna från 1700-talet. Andra bryggerier använder t ex ris eller majs som råvaror. Att göra öl är inte gjort i en handvändning eftersom Spendrups öl lagras i minst åtta veckor, oftast längre, före det tappas på flaskor, burk eller fat.

Vi provsmakade olika öl; lager, pils och ale, både överjästa och underjästa samt mörka och ljusa.

För att ölet skall komma till sin rätt är det viktigt att man har glas som man endast använder till öl och vatten, och som man diskar separat. Om man t ex druckit mjölk ur samma glas så finns en del små partiklar kvar efter disk, och dessa kan orsaka dålig skumkrona och ger en känsla av avslaget öl. För att få största möjliga smakupplevelse skall ölet störtas ner i glaset så att det bildas en skumkrona, inte hållas försiktigt strilande längs kanten som man ofta ser på krogen.

Vi som var med kommer att dricka öl ur en helt ny synvinkel efter den inspirerande och lärorika ölprovningen!

Carina Höijer-Wentjärvi

Har du glömt betala din medlemsavgift för 2004? För att inte gå miste om några av föreningens aktiviteter och informationsutskick ber vi Dig som ännu inte har gjort det att betala in medlemsavgiften till föreningens postgiro 715516-1. Medlemsavgiften 2004 är: 135 kr per person, pensionärsavgift 110 kr och 200 kr för hushåll. Kom ihåg att meddela ditt namn och dina kontaktuppgifter.

Det händer i Österbottniska föreningen

Vi går på en **guidad stadsvandring i Gamla stan** söndagen den 16 maj kl. 14.00. Vi träffas uppe på Slottsbacken vid Obeliskan. Kostnad: 50kr/person. Anmälan till rosmari.ronnqvist@telia.com eller 070-7904205, 08-870 446.

Brännboll & Picknick den 13 juni. Samling vid Djurgårdsbrunns värdshus kl. 13.00. Ta med egen picknick-korg!

Puffar för övriga evenemang

Finlandsinstitutet

6-12 maj Utställning: Camera obscura - interiör/exteriör: Marja Pirilä, fotografier
- Vernissage tors 6 maj kl 17-19

Tors 13 maj kl 18.30 Susanne Ringell i samtal med Sveriges Radios Marie Lundström. (Fri entre)

Tis 18 maj Kl 18.30 Kyssar, hysteri och livets uppkomst. Om faktaböcker, med bl a Hannu Salmi, Anna Kortelainen, Esko Valtaoja och Jan Rydman. I samarbete med Informationscentralen för Finlands litteratur. (Fri entre)

Ons 9 juni kl 9.30-15 Finskan i Sverige. Språk och litteratur i ett minoritetsperspektiv. Anmälan till 08-462 06 16

Föreningen Norden

Kalevala. Ta chansen och se Lars Rudolfssons underbara uppsättning. Den ges på Stadsteaterns stora scen sex gånger i juni. Medverkande bl a Lars Åke Eriksson, Iwa Boman, Claire Wikholm samt Lis Nilheim.

FRIS Sommarfest/Kulturfest i Kolbäck den 30 maj. Mer information fås av Bror Söderlund 070-340 2502 och i nästa nummer av Finlandssvensken.

Finska församlingen i Stockholm

Söndagen 9 maj kl. 14 i Spånga församlingshus, Västra allén 1 från den traditionella finska morsdagen. För programmet svarar Jarmo Juntumaa, elever från Sverigefinska skolan och Liljaskolan. Spångas sångare under ledning av Jarmo Mäntysalo. Morsdagskaffe med tårta.

Preliminärt program för hösten:

19 augusti: Sommarpub på Medborgarplatsen
September: Guidad rundvandring på Operan
Oktober: Österbottningar i näringslivet
November: Whiskyprovning, Julfest
December: Självständighetsfest

Lördagen den 15 maj kl. 15. Konsert i Finska kyrkan. Vasa församlings Sundomkör, dir. Monica Heikius. Sundoms slemän, Mikael Heikius, orgel. Fri entré, kollekt vid utgång.

Söndagen den 16 maj kl. 15. Konsert i Finska kyrkan. Vivaldi Gloria in D. Finska församlingens kyrkokör och Trollbäckens kyrkokör. Susanne Axelsson sopran, Jane Malle alt. Dir. Maria Robertson.

Wasa Sångargille

framför "Kyrkodramat Jona – frälsare mot sin vilja" i Storkyrkan i Stockholm måndagen den 7 juni 2004 kl. 20.00. Manskören Wasa Sångargilles största satsning någonsin! Biljetter á 150 SEK säljes vid ingången.

Wasa Sångargille inledde redan under slutet av 1980-talet planeringen av en stor sakral satsning. Kören engagerade Lars Huldén som textförfattare och Kaj-Erik Gustafsson som kompositör, vilka båda hör till de absoluta topparna inom litterärt och musikaliskt skapande på svenska i Finland. Kyrkodramat har hittills beskådats av närmare 3.000 personer i Vasa, Åbo och Helsingfors, och mottagandet har varit överväldigande bland såväl recencenter som "vanlig" publik.

Texten av Lars Huldén bygger på Jona-boken i Gamla Testamentet men är livligt utsmyckad En kärlekshistoria mellan Jona och en kvinna i Nineve är ett av de nya inslagen och dramat innehåller såväl koraler, duetter som recitation och större körpartier. Även publiken medverkar i ett par sånger. Med dråplig humor och allvarsam levnadsvisdom gör Huldén och Gustafsson Jona till en modern jäktande människa.

"Vi över 60"

Hör av er till Gerda och Rainer Stenmark, telefon: 08-647 91 71, om ni är intresserade av att vara med på nästa träff. Lotteri ordnas varje gång "Vi över 60"-gruppen träffas.

Väntjänstgruppen

Om du behöver någon att prata med kan du vid behov ringa någon i föreningens väntjänstgrupp. Den består av: Berit Bäckfors (Munsala), telefon 08-7118009
Ingrid Backlund (Björköby), telefon 08-618 65 38
Karin Holmlund (Närpes), telefon 08-580 316 24

Kören

Kören träffas framöver varje måndag. Information om körens verksamhet fås av Elin Maria Gädde på telefon: 08-7783845

**Mera information om
kommande
verksamhet samt
förändringar finns
på vår hemsida,
www.osterbotten.nu**